Programma 5: Sport, Cultuur en Recreatie

Het programma Sport, Cultuur en Recreatie omvat voor de gemeente Gulpen-Wittem de volgende taakvelden:

- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Musea
- Cultureel Erfgoed
- Media
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programma samenvatting

In dit programma staat het initiëren en in stand houden van voorzieningen op de gebieden van kunst, cultuur, cultureel erfgoed, sport, bibliotheekwerk, speelvoorzieningen en het onderhoud van het openbaar groen, het landschap en de natuur centraal. In samenhang met andere programma's levert dit programma een grote bijdrage aan de leefbaarheid en attractiviteit in en van onze gemeente.

In Gulpen-Wittem werken we samen met diverse partners om dromen en ambities te realiseren, kansen te benutten en uitdagingen aan te gaan. We zetten ons in voor concrete activiteiten die zoveel mogelijk inwoners stimuleren om te sporten en te bewegen, nu en in de toekomst. Sport en beweging spelen een belangrijke rol in het bevorderen van ontspanning, sociale contacten, een gezonde levensstijl, deelname en plezier.

Waar mogelijk ondersteunen en faciliteren wij vrijwilligers en sportverenigingen, zodat zij zich kunnen blijven ontwikkelen en toekomstbestendig blijven. Verenigingen zijn immers het hart van onze gemeenschap. Wanneer verenigingen besluiten samen te werken of te fuseren, bieden wij ondersteuning bij het fusieproces.

Onze gemeente heeft een enorm aanbod aan kunst en cultuur. Evenementen, stichtingen, verenigingen en particuliere initiatieven op dit gebied geven het dagelijks leven kleur. We streven ernaar dit aanbod beter zichtbaar te maken en verbindingen te leggen waar te veel versnippering optreedt. Door in stand te houden wat er is en ruimte te creëren voor vernieuwing draagt kunst en cultuur bij aan leefbaarheid en levensgeluk. Het is dan ook vanzelfsprekend dat kunst en cultuur steeds meer worden ingezet voor andere beleidsdoelen zoals bijvoorbeeld het terugdringen van eenzaamheid en bevorderen van inclusiviteit.

Gulpen-Wittem is een parel op het gebied van cultureel erfgoed. Het in stand houden van dit erfgoed is van groot belang voor de (eigen) identiteit van de gemeente en draagt bij aan het aantrekken van de door ons gewenste toerist. Jaarlijks worden er steeds meer (geldelijke) aanvragen gedaan om bij te dragen aan het onderhoud voor religieus erfgoed, begraafplaatsen, historische kunstwerken, typische landschapselementen e.d. Ook is er steeds meer vraag naar informatie(voorziening) over ons gevarieerde erfgoed.

We streven naar het behoud van archeologie en instandhouding van klein niet-beschermd erfgoed, dat tevens past bij ons gebiedsgericht cultuurhistorisch kwaliteitsbeheer. Bovendien versterken we de kwaliteit in de leefomgeving door het behouden en promoten van ons cultureel erfgoed.

Bibliotheekwerk

De herziene vernieuwde Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) treedt naar verwachting op 1 juli 2027 in werking. De voornaamste wijzing is dat elke gemeente verplicht is om te zorgen voor een volwaardige lokale bibliotheekvoorziening. . Een ander verplicht onderdeel van de nieuwe wet is het opstellen van een meerjarenbeleidsplan. In 2027 zal in samenwerking met de bibliotheek Gulpen Wittem gestart worden met het opstellen van het meerjarenplan.

Beleidskader

Kader
· Beleidskader Kunst en Cultuur Gulpen-Wittem 2025-2028
· Regionaal sportakkoord, Heuvelland in beweging 2023
· Archeologiebeleid 2016
· Erfgoedbeleid 2023-2029
· Subsidieverordening 2021
· Lokaal sportakkoord 2023
· Groenbeleidsplan 2023

Wat willen we bereiken?

Betere kansen voor onze jeugd om veilig, gezond en kansrijk op te groeien

Wat gaan we daarvoor doen?

Het uitvoeren van de JOGG-aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht) op de school en schoolomgeving waar de jeugd zich bevindt

Uitvoering van de JOGG-aanpak op en rondom scholen gebeurt onder andere middels de Gezonde School Aanpak. Deze aanpak richt zich op de thema's voeding, sport en beweging, welbevinden, mediawijsheid en verantwoord middelengebruik. In overleg met de scholen en kinderopvanglocaties wordt bepaald waar aandacht aan besteed wordt. Hierbij ondersteunt de JOGG-regisseur de scholen. Daarnaast worden door het jaar heen verschilkende activiteiten

georganiseerd door JOGG. Hierbij worden scholen, peuterspeelzalen en kinderopvanglocaties betrokken.

Het organiseren van gezamenlijke evenementen, zowel in de gemeente als in de regio
JOGG organiseert zowel op lokaal als regionaal verschillende evenementen in het kader van preventie en gezondheid. Denk hierbij aan de peuter- en kleuter4daagse. De uitvoering wordt gedaan door JOGG. Als Heuvelland gemeenten stellen wij hier budget beschikbaar voor en hebben we op gemeentelijk niveau maandelijks overleg. In 2027 zal deze werkwijze voortgezet worden.

Inzetten op meer rookvrije speelplekken
In 2026 is het voorplein van het gemeentehuis en de speeltuinen in de gemeente rookvrij geworden. In 2027 zal dit uitgebreid worden naar andere locaties. Specifiek in de buurt van kwetsbare locaties (zoals scholen). Denk aan de bibliotheek en sportverenigingen.

Inzetten op meer gezonde sportverenigingen (voeding, roken en alcohol)
In 2026 heeft wederom een nalevingsonderzoek plaatsgevonden. De resultaten hiervan zullen in september 2026 bekend worden gemaakt. Naar aanleiding van de resultaten van dit nalevingsonderzoek wordt een strategie opgesteld op het inzetten van een gezonde sportvereniging in 2027. Hierbij zal worden samengewerkt met JOGG, Mondriaan, de Verenigingsondersteuner en team Veiligheid. Daarnaast zal hierbij de koppeling gelegd worden met het beleids- en uitvoeringsplan preventie en handhaving jeugd & middelen.

Wat willen we bereiken?

Zoveel mogelijk inwoners laten sporten en bewegen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het uitvoeren van het lokaal en regionaal sportakkoord
Uitvoer gegeven aan hetgeen dat is opgenomen in het lokaal en regionaal sportakkoord.

Beweeggroepen stimuleren en faciliteren om inwoners te laten bewegen en voldoende sport- en beweegaanbod te realiseren
Voor jeugdigen wordt in samenwerking met Bureau Negen en de basisscholen de MQ Scan afgenomen. Op basis van de resultaten kunnen leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben deelnemen aan aanvullende beweegactiviteiten die aansluiten bij hun behoeften en mogelijkheden.

Voor ouderen organiseert de gemeente het programma Meer Bewegen voor Ouderen (MBvO). Met een gevarieerd aanbod aan beweegactiviteiten, zoals yoga en zowel staande als zittende beweeglessen, wordt gestimuleerd dat zoveel mogelijk inwoners actief blijven en op een passende manier kunnen bewegen. Voor inactieve ouderen is daarnaast het programma *Samen Bewegen* beschikbaar. Binnen dit programma ontvangen deelnemers een persoonlijk beweegprogramma en individuele begeleiding. Het doel is om het vertrouwen in het eigen lichaam te vergroten, zodat zij weer met plezier en vertrouwen kunnen bewegen. Na afloop wordt samen met de deelnemer gekeken welk regulier of voorliggend beweegaanbod het beste aansluit, zodat de deelnemer het bewegen duurzaam kan voortzetten.

Daarnaast zetten vitaliteitsmakelaars zich in om inwoners te stimuleren meer te bewegen. Zij ondersteunen inwoners bij het vinden van een passend beweegaanbod dat aansluit bij hun persoonlijke situatie, wensen en mogelijkheden.

De ketenaanpak van Valpreventie binnen de gemeente Gulpen-Wittem verder te ontwikkelen, organiseren en uitvoeren

Het uitvoeren van de ketenaanpak valpreventie, waarbij verschillende organisaties en zorgprofessionals samenwerken om valrisico's bij ouderen vroegtijdig te signaleren, te beoordelen en aan te pakken. De ketenaanpak bestaat uit het opsporen van ouderen met een verhoogd valrisico, het uitvoeren van een valrisicobeoordeling, het doorverwijzen naar passende erkende valpreventieve interventies en het bieden van passende nazorg en monitoring.

Binnen deze keten wordt nauw samengewerkt met lokale zorg- en welzijnspartners. Gezamenlijk worden erkende valpreventieve interventies uitgevoerd en wordt gezorgd voor een goede afstemming, zodat ouderen de juiste ondersteuning ontvangen om het risico op vallen te verminderen en zo lang mogelijk veilig en zelfstandig thuis te kunnen wonen.

Onderzoeken van vernieuwend sport- en beweegaanbod

Samen met de tennisverenigingen in Gulpen en Wijlre wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor de realisatie van padelbanen.

Faciliteren en ondersteunen van lokale verenigingen door middel van het vraaggericht aanbieden van verschillende services en verenigingsondersteuning

Verenigingen kunnen voor vragen, advies en ondersteuning terecht bij het Verenigingsloket van Bureau Negen. Het loket biedt ondersteuning op uiteenlopende onderwerpen die spelen binnen verenigingen. Contact opnemen kan via verenigingen@negen.nl.

Het twee keer per jaar organiseren van een sportcafé waar verenigingen kunnen aansluiten

Bureau Negen organiseert minimaal twee keer per jaar een (digitaal) sportcafe.

Opstellen van nieuw beleid spelen en bewegen in de openbare ruimte/speeltuinenbeleid

Een inventariserende Quickscan is uitgevoerd in 2026, e.e.a. conform de Begroting. De vertaling van deze inventarisatie naar concreet nieuw beleid vindt plaats binnen het daarvoor geldende beleidsveld Spelen & Bewegen.

Renoveren van sportvelden afhankelijk van raadsbesluit omtrent nieuw accommodatiebeleid

Het renoveren van sportvelden is mede afhankelijk van het nog vast te stellen accomodatiebeleid inclusief de hierbij behorende sportvelden.

Onderhouden nieuw aan te planten bomen conform toezegging en begroting 2024-2027

Het verzorgen en duurzaam in stand houden van nieuwe aangeplante bomen.

Starten met de samenwerking met Iedereen Kan Sporten

Sinds 1 januari 2026 is Gulpen-Wittem aangesloten bij Iedereen Kan Sporten. In dit eerste jaar is veel aandacht besteed aan het creëren van naamsbekendheid binnen de gemeente. Zowel bij organisaties als inwoners. In 2027 zal verder uitvoering worden gegeven aan Iedereen Kan Sporten.

Wat willen we bereiken?

Het in stand houden van ons ruimtelijk (materieel) erfgoed

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad vastgestelde Erfgoedbeleid

Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde Erfgoedbeleid:

1. (H) Erkennen van erfgoed
2. Uitdragen en beleefbaar maken van erfgoed
3. Verbeteren van de kwaliteit en duurzaamheid van erfgoed

Wat willen we bereiken?

Doeltreffend groenbeheer met een goede instandhouding van het openbaar groen en eenduidige communicatie richting inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren van het landschappelijk groenonderhoud in het buitengebied zoals: blokhagen, struweelhagen wandelpaden, graften, holle wegen, bos, en bermen

Uitvoeren van het landschappelijk groenonderhoud in het buitengebied vindt plaats o.b.v. werkzaamheden aan blokhagen, struweelhagen langs wandelpaden, graften, holle wegen, bos en bermen.

Uitvoeren van het reguliere groendonderhoud binnen de kernen zoals: blokhagen, gazons, perken, boomspiegels en struweel

Uitvoeren van het reguliere groendonderhoud binnen de kernen vindt plaats o.b.v. werkzaamheden aan blokhagen, gazons, perken, boomspiegels en struweel.

Uitvoeren van onderhoud aan gemeentelijke bomen zoals: boomveiligheidscontrole, onderzoek en snoeiwerkzaamheden

Uitvoeren van onderhoud aan gemeentelijke bomen vindt plaats overeenkomstig een boomveiligheidscontrole en onderzoek en snoeiwerkzaamheden gericht op de risicobomen uit het boomveiligheidsrapport.

Herplanten van bomen verspreid door de gemeente ter vergroening van de leefomgeving en vervanging van gevelde bomen

Herplanten van bomen verspreidt door de gemeente ter vergroening van de leefomgeving én als een vervanging van gevelde bomen.

Vergroenen en onderhouden van kernen en landschap tijdens civiele projecten en reconstructies

Vergroenen en onderhouden van kernen en landschap tijdens civiele projecten en reconstructies.

Inventariseren van kleine landschapselementen en historische waardevol groen

Inventariseren van kleine landschapselementen en historisch waardevol groen.

Uitvoeren van KleurKeur-beheer in verschillende bermen

Uitvoeren van ecologisch beheer in verschillende bermen.

Verkennen van opties voor 10% uitbreiding van gemeentelijke bos

Verkennen van opties voor 10% uitbreiding van gemeentelijke bos.

Verkennen van opties voor 10% uitbreiding van aantal gemeentelijke bomen

Verkennen van opties voor 10% uitbreiding van aantal gemeentelijke bomen.

Verkennen van opties voor het herstel van groenstructuren langs wegen in het buitengebied

Verkennen van opties voor het herstel van groenstructuren langs wegen in het buitengebied.

Wat willen we bereiken?

Kunst en cultuur integraal inbedden in beleid

Wat gaan we daarvoor doen?

Organiseren van cultuurcafés waar onderwerpen worden behandeld die door verenigingen en andere cultuurmakers worden aangedragen

In 2025 en 2026 zijn diverse cultuurcafés georganiseerd. Na een zeer succesvolle start met gemiddeld meer dan 30 deelnemers loopt de interesse terug. Deze trend is ook te zien bij bijvoorbeeld de evenementencafés. We zijn op zoek naar een nieuwe formule en hopen hier in 2027 een vervolg aan te kunnen geven. Wel blijft de vraag naar individuele ondersteuning (van verenigingen en cultuurmakers) groot.

Initiëren en stimuleren van activiteiten op het snijvlak van cultuur en samenleving

In 2026 is hier al succesvol aan gewerkt, in 2027 zal dit worden voortgezet. Daarnaast zal ook aanbod op dit vlak worden ontwikkeld. denk hierbij aan projecten waarbij kunst en cultuur worden ingezet om bijvoorbeeld eenzaamheidsproblematiek te doorbreken.

Ondersteunen van verenigingen, stichtingen en andere cultuurmakers door middel van vraaggericht aanbieden van diverse vormen van ondersteuning

Onze cultuurcoach is hier in 2026 al volop mee aan de slag gegaan. De vraag blijkt groot. In 2027 zullen we dit zeker voortzetten.

Wat willen we bereiken?

Toegang tot een openbare bibliotheek voor inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen van een meerjarenplan bibliotheekbeleid

In navolging van de vernieuwde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob) die naar verwachting in 2027 in werking treedt, wordt in samenwerking met de bibliotheek een meerjarenplan opgesteld.

De Bieb op School (dBos) op alle basisscholen

Duurzame verankering van de Bibliotheek op school (dBos) op alle basisscholen ter behoeve van leesbevordering.

Wat mag het kosten?

Baten en Lasten Programma 5

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestaand beleid						
Totaal Baten	277.017	121.111	229.379	127.742	131.203	134.764
Lasten						
- Personele lasten	438.221	715.553	886.775	890.243	891.387	892.555
- Materiële lasten	4.155.229	3.092.786	3.047.393	2.913.393	2.908.393	2.908.393
- Kapitaallasten	330.101	355.720	453.721	447.580	441.442	435.304
Totaal Lasten	4.923.552	4.164.059	4.387.889	4.251.215	4.241.222	4.236.251
Saldo Bestaand beleid	**-4.646.535**	**-4.042.948**	**-4.158.510**	**-4.123.474**	**-4.110.019**	**-4.101.487**
Nieuw beleid						
Totaal Baten	-	-	-	-	-	-
Lasten						
- Personele lasten	-	-	-	-	-	-
- Materiële lasten	-	-	-	-	-	-
- Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-

Baten en Lasten Programma 5

Totaal Lasten	-	-	-	-	-	-
Saldo Nieuw beleid	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Stortingen in reserves	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	91.500	-	-	-	-	-
Saldo Totaal	**-4.555.035**	**-4.042.948**	**-4.158.510**	**-4.123.474**	**-4.110.019**	**-4.101.487**

Bestaand Beleid	
Baten	
Verhuur sportaccommodaties	€ 115.979
Uitkering bibliotheken	€ 105.000
Overige baten*1	€ 8.400
Lasten	
Personele lasten	
Salarissen eigen medewerkers	€ 494.069
Ingeleend personeel (openbaar groen)	€ 392.706
Materiële lasten	
Groenonderhoud (openbaar groen, natuurbescherming)	€ 1.364.339
Subsidies (o.a. verenigingen, evenementen, bibliotheek)	€ 652.580
Onderhoud sportaccommodaties	€ 239.720
Exploitatie Sporthal Gulpen	€ 216.436
Historisch archief	€ 177.000
Monumentenzorg	€ 123.809
Kosten algemene plannen bibliotheek	€ 105.000
Bijdrage Optisport	€ 100.000
Uitbestede werkzaamheden Natuurbescherming	€ 51.005
Overige materiële lasten*2	€ 17.504
Kapitaallasten	

Baten en Lasten Programma 5

Rente en afschrijving investeringen	€ 453.721

Opmerkingen:

1 o.a. Bijdrage Provincie Natuurbescherming

2 Kermissen, belastingen sportaccommodaties en toeristische bewegwijzering